

EEN CHEROKEESCH DAGBLAD

DOOR

R. S. TJADEN MODDERMAN.

De eenige courant, ooit door roodhuiden in hun taal geschreven en uitgegeven, is of liever was — want bij gebrek aan ondersteuning is zij aan het slot van het vorig jaar bezweken — *the Cherokee Advocate*. Zij verscheen te Tahlequah, Ind. Territory, en was het officiële orgaan van de Cherokeeezen. Dezen hadden hun eigen drukkerij en een goeden voorraad letters, die nooit vernieuwd zijn, daar de matrijzen na het gieten, een 70 jaar geleden, vernietigd werden. Het debiet beperkte zich tot een kleine driehonderd exemplaren, de lezers waren uitsluitend volbloed-indianen. Door de zoodanigen werd de courant ook geheel geredigeerd en gedrukt, al namen nu en dan blanken deel aan de verspreiding, een enkele maal zelfs aan het verschaffen van copie. Dit laatste deed o. a. w. R. DRAPER, die een tijdlang te Tahlequah werkzaam was en aan wiens artikel in *Scientific American* het mijne hoofdzakelijk ontleend is.

Eenige bijzonderheden over de Cherokeeezen, die DRAPER voor zijn lezers niet noodig vond mede te deelen en ik aan THEOD. JORISSEN verschuldigd ben¹, mogen tot beter verstand van het volgende voorafgaan.

De Cherokeeezen, die tot de meest ontwikkelden der thans nog levende Indianen behooren, (ook de Azteken in Mexico waren in

¹ »De Indianen van Noord-America» in: *Vaderl. Letteroef.*, Jan. 1868, blz. 250.

't bezit eener schrijftaal) hadden zich gedeeltelijk, omstreeks 1808, aan de boven-Savannah in Georgië gevestigd. Een ander deel kon niet besluiten het zwervend jagersleven op te geven. Met vergunning van den toenmaligen president JEFFERSON, stichtten zij dorpen, legden wegen aan, voerden wetten in, door gerechtshoven gehandhaafd, richtten scholen op en legden zich toe op landbouw en veeteelt. In 1819 omstreeks 10.000 in aantal, waren ze reeds zes jaar later tot 13.500 vermeerderd. Doch spoedig kwamen zij in botsing met de regeering van den staat Georgië, die niet alleen verlangde dat zij zich aan hare wetten zouden onderwerpen, maar hen door allerlei uitzonderingsbepalingen bij de blanken achterstelde. Op slinksche wijzen, door omkooprij, enz., werden zij van een deel van hun grondbezit beroofd, hoewel volgens de wetten der Cherokeezen elken verkoop van land aan blanken ongeoorloofd was. Eindelijk werd zelfs een klein deel van den stam in 1835 tot een verdrag bewogen, waarbij zij beloofden het land te verlaten. Verzet daartegen van de overgrootte meerderheid en beroep op den president JACKSON, die alle maatregelen tegen hen goedkeurde, hielpen niet en toen zij weigerden te vertrekken zond men soldaten op hen af, waarop allen (1838) zonder tegenstand te bieden aftrokken.

Eindelijk werd hun een afzonderlijke landstreek, het Indian Territory, tot verblijfplaats aangewezen.

Daarheen nu namen zij ook de drukkerij mee van het in 1830 door hen gestichte dagblad *The Cherokee Phoenix*, dat te New Echota in Georgië door een hunner, SEQUOYAH, werd uitgegeven en na diens vestiging te Tablequah als *The Cherokee Advocate* voortgezet. Het bevatte oorspronkelijk alleen plaatselijk nieuws, doch diende later ook om de Cherokeezen over de onrechtvaardige handelingen der blanken in te lichten. Dientengevolge werd de uitgave bemoeilijkt en moest zelfs gestaakt worden.¹ Zulk een maatregel zou men in het vrije America niet verwachten, wist men niet, dat negers en Indianen daar weinig hooger gesteld worden dan wilde dieren, voor wie menschelijke wetten en rechten niet geldig zijn.

SEQUOYAH werd later als redacteur van de courant vervangen door een jongen Cherokee, die gestudeerd en zelfs een graad behaald

¹ Dit volgens JORISSEN; DRAPER glijd hierover heen, e. a. over alles wat de Cherokeezen in Georgië te lijden hadden, zoodat men uit zijne woorden zou moeten opmaken, dat de courant sedert 1830 onafgebroken uitkwam.

had te Princeton. Behalve den drukker en diens onderhoorigen, waren nog twee vaste medewerkers aan het blad verbonden. Ongelukkig is dit in de laatste jaren al meer en meer de kampplaats geworden voor strijdlustige politici, wat het gevolg had, dat het langzamerhand alle gezag bij de Cherokeezen verloor en weinigen hunner het meer lazen.

Dat men andermaal een soortgelijk blad zal uitgeven, is volgens DRAPER niet te verwachten. Want onder de Indianen is het aantal dat in een courant belang stelt gering en er zijn slechts weinige blanken, die de taal genoegzaam verstaan om ze te lezen.

Hoe waren de Cherokeezen aan hun schrijftaal gekomen?

Sedert lang wist men, dat deze de vinding was van den bovengenoemden oprichter van het dagblad, SEQUOYAH, door zijn stamgenooten in de wandeling GEORGE GUESS geheeten, omdat hij gewoon was te zeggen: »I guessed my idea". Deze, die volgens JORISSEN een blanke tot vader had (DRAPER noemt hem kortweg een Cherokeees), hield zich aanvankelijk met den landbouw bezig en was reeds een goede 30 jaar, vóórdát hij door zijn geestesgaven de aandacht trok. Bovendien was hij aan den drank verslaafd en dikwijls weken achtereen dronken. Doch opeens kwam er een ommekeer. Zijn aandacht viel op de zilveren versierselen (ringen, armbanden, sporen, enz.) zijner stamgenooten en de lust beving hem die na te maken. Hij liet het drinken na, oefende zich zonder eenige leiding in het smeden en bracht het zoover, dat hij zich als zilversmid kon vestigen.

Hoe hij daarna tot het uitdenken van een schrijftaal van het Cherokeeesch kwam, verhaalt DRAPER naar aanleiding van de onlangs in een Indiaansch huis gevonden aanteekeningen van een oud zee-kapitein, die SEQUOYAH persoonlijk gekend had.

Op een goeden dag, in 't voorjaar van 1823, was deze met kennissen in de voorgalerij van zijn zwager's woning gezeten, toen een hunner een in 't Engelsch geschreven brief voorlas. Het gesprek viel hierdoor op de verwonderlijke kunst der blanken om door teekens op een stuk papier elkander hun gedachten te openbaren. GUESS alleen deelde niet in de algemeene verwondering en gaf als zijn meening te kennen, dat de roodhuiden, als zij zich inspanden, dit in hun taal evengoed tot stand konden brengen als de blanken in de hunne. Een uitbundig gelach volgde, wat nog verdubbelde, toen GUESS zonder verder iets te zeggen een leisteen opnam en met zijn

mes daarin figuren begon te krabbelen. Men ging zelfs zoover, dat men twijfel opperde aan de gezondheid zijner zinnen.

GUESS, hierdoor geprikkeld, ging onverwijld aan het uitdenken van een letterschrift, geschikt om de klanken zijner moedertaal uit te beelden.

Men kan zich lichtelijk voorstellen welke inspanning en volharding daarvoor noodig waren. Het is waar, hij verstond en sprak gebrekkig Engelsch, doch tot het oudere geslacht behoorend, reeds volwassen toen de scholen onder hen opgericht werden en waarin Engelsch, geen Cherokeeesch onderwezen werd, had hij wel eens een Engelsch boek gezien, doch kende de letters niet. Hij moest dus van meet af beginnen en een eigen schrift uitdenken.

Na drie jaren van onafgebroken werkzaamheid, meende hij met zijn taak gereed te zijn. Doch een in 't openbaar ingesteld onderzoek viel onbevredigend uit. Het maakte hem evenwel op de gebreken opmerkzaam, die zijn methode aankleefden en na andermaal twee maanden van inspanning kon de tweede proef genomen worden. Dit gebeurde in 1826.

Er zijn nog enkele Indianen in leven, die zich den schitterenden uitslag daarvan herinneren en de verbazing hunner bloedverwanten. In het bijzijn eener groote menigte werden aan GUESS zinnen voorgesegd, die deze in schrift bracht! Daarop werd diens dochter geroepen, die het teekenschrift van haren vader geleerd had. Tot verwondering der omstanders las deze zonder haperen het in hare afwezigheid gedichteerde voor.

Naar men begrijpt werd GUESS door de Cherokeeezen als een man van groote wijsheid gehuldigd. Men schonk hem zilveren medailles en daarna nog een kleine geldsom. Vier jaar later kwam het dan tot de oprichting van een dagblad, gelijk boven verhaald is.

Het oorspronkelijk plan van GUESS schijnt geweest te zijn om elke lettergreep door een afzonderlijk teeken voor te stellen, doch wegens het groot aantal daarvoor benodigde letters is dit plan slechts ten deele verwezenlijkt. Een uitzondering maakte hij hierop door voor den veel voorkomenden sis-klank, die eenigzins lispelend geuit wordt, en overigens ten naastenbij aan onze s beantwoordt, een afzonderlijk teeken aan te nemen. Er zijn, behalve dit, 84 letters, die elk op zich zelf een syllabe voorstellen, terwijl de overige dan door combinaties met het s-teeken gevormd worden.

Het leeren van zooveel verschillende figuren eischt natuurlijk veel

geduld en oefening, doch men zegt dat voor hem, die ze eens kent, het lezen gemakkelijk is en dat, hoewel het schrift op de scholen niet geleerd wordt, de Cherokeezen er een eer in stellen het te kennen en er maar weinigen zijn, die het niet lezen kunnen.

Sommige van de Cherokeeesche letters gelijken veel op de onze, maar hebben naar men begrijpt een geheel andere beteekenis. Men heeft later ook Cherokeeesche leesboeken met Latijnsche letters vervaardigd, waardoor het den blanken gemakkelijker viel met de taal bekend te worden. Er blijkt daaruit, dat elke lettergreep op een van de vijf klinkers (a, e, i, o, u) of een neusletter eindigt, die als »oeng'' of »ung'' klinkt. Van onze consonanten ontbreekt de *r*, terwijl tusschen *d* en *t* geen onderscheid gehoord wordt. Van dubbele medeklinkers zijn de combinaties van *t* en *s* met andere, z.a. *tl*, *ts*, *st*, *sp*, de meest voorkomende.

Men heeft onlangs te Vinita, Ind. Terr., een monument voor SEQUOYAH opgericht.
